

62-2448.
9-dik évi folyam.

PESTI NAPLÓ.

1858.
Péntek, apr. 9.

Szerkesztési iroda: Egyetem-utca 2-dik szám, 1-ső emelet.
Szerkesztő szállása: Angol királynő 53. sz.

Kiadó-hivatal: Egyetem-utca, 2-dik szám, földszint.

Előfizetési feltételek:
Vidékre, postán: 6 frt pp. Évesre: 11 frt pp.
Pesten, házhoz: 5 frt — kr. pp. Évesre: 9 frt 30 kr. pp.
Hirdetmények díja: 6 hasáb. petitsor 3 szori hirdetésnél 4 pkr. Bélyegdíj külön 15 pkr. Magán vita 6 hasábos petitsor 6 pkr.

Előfizetési felhívás PESTI NAPLÓ 3 és 6 havi folyamára:

Aprilis } hónapokra { helyben 5 frt.
Junius } { vidékre 6 pfrt.
Aprilis } hónap. { helyb. 9 f. 30 kr.
September } { vidékre 11 frt.

A „Pesti Napló” kiadó-hivatala.

PEST, apr. 9.

Az átviteli vám jelentősége.

(Fk.) Ha jól emlékezünk, mult december vége felé szoltunk e lapokban az akkor még csak készülöben volt, azóta pedig valósággal létrejött bécsi vámértékekezeletről; tárgyaltuk a dolgot mind általános, mind különösen magyarországi szempontból; kimutattuk, miszerint a magas beviteli vám nem segíti a belföldi ipart, hanem legfölebb az indolentiát s tunyaságot, s hogy a magas kiviteli vám nyers természetényeinket elriasztja a külföldi piacoktól, hogy az szük években, midőn nincs mit kivinni, felesleges, bő években pedig, midőn, ha nem akarunk zsirunkban megfuladni, a fölösleget ki kellene vinni — nyomasztó és igazságtalan; hanem mind e mellett bátorokdunk egyszerűs mind a példabeszédessé vált német „egységre” emlékeztetni, mely Ausztriát eddigi törekvéseiben, mik a vámok könnyítésére s a kezelés egyszerűsítésére valóan irányozva, nem gyamolította s ezentul sem gyamolítandja, hanem valamely indítvány visszaütására elegendő indokot talál abban, hogy — Ausztria hasznát huzhatna a dologból. Nevezetesen Poroszország vetélkedése a politikai és az anyagi téren, egyaránt hatalmas ellensúly Ausztria szándokai irányában!

Előremondásunk teljesült! Megegyező hírek szerint a vámconferentia nem igen sokra ment még, s aligha többre menend ezentul; bizonyos vérmes remények tetemesen alább szálltak, s minden, a mit már most várni mernek, az átviteli vám körüli könnyítések. E vám teljes megszüntetésére még most sincs kilátás.

Pedig azon nagyszerű vasut-hálózatra nézve, mely hazánkban készül, az átviteli vám megszüntetése életkérdés.

Oly vasut, minő péld. a tiszai vagy keleti, nem pusztán helyies szükségletnek akar megfelelni, nem egyedül a belforgalomnak szolgálni, hanem Európának megannyi hatalmas erőt képezi, mely a világrész, sőt azt mondhatni a világ kereskedelmi forgalmának közvetítésére van rendelve. Europa keleti és délkeleti része, még tág mező, melyet a miveltebb országok kereskedelme kizsákmányolhat, s a kérdés csak az, hazánkban kereszttül viend-e oda az ut vagy pedig Oroszországon, vagy épen a tengeren át?

E kérdés csak akkor fog reánk nézve kedvező értelemben megoldható, ha a szállítást minél kevesebb nehézséggel van összekötni; ha nemcsak a vasutak olcsó árakat szabnak, hanem ha egyszerűs mind az átviteli vám nem drágítja, a vámkezelés bonyolodottsága nem nehezíti ezen ut használatát.

Minő befolyással vannak e körülmények a forgalom növelésére vagy apasztására, azt néhány szám bizonyítandja, melyet a különböző országok újabb kereskedelmi kimutatásaiból összeállítottunk.

Franciaia, Angolországban. Hollandban s Belgiumban, hol nincs átviteli vám, az átviteli forgalom évről évre növekedik; a német vámegeletben, hol az átviteli vám 1853-ban még 500.000 tallért jövedelmezett, e jövedelem 1856-ban 380.000 tallérra süllyedt, tehát az átvitel körülbelül 20%-tel csökkent.

Svajczból, nevezetesen Baselből sok gyapot-kelme megy Észak-Amerikába; Basel Brémától 111, Havretől 119 mértföldnyire fekszik; a baseli tehát 8 mértföldet ki-mélhetne meg, ha áruját nem Havreben, hanem Brémában adja hajóra. Igen ám, de Havreig nem fizet átviteli vámot, míg — a német vámegeletben át indítván áruját — ott annyi átviteli vámot kell fizetnie, mint a mennyibe 30 mfdnyi távolságra való szállítás kerül. A kereskedő geográfiaja szerint tehát Havre Baseltől nem 8 mfddel távolabb, hanem 22 mfdel közelebb mint Bréma.

Franciaországban 1853-ban 74.000, 1855-ben pedig 111.000 mázsa nyers gyapot vitétt át s az átvitel azóta még inkább növekedett.

E példák talán elegendők azon állítás bebizonyítására, miszerint az átviteli kereskedelem csak ott élénk, a hol nincs átviteli vám, s így nekünk is csak akkor lesz átviteli kereskedelmünk, ha nincs átviteli vámnak. A keleti tartományok, nevezetesen a Dunafejedelemségek, nyers természetények kivételére más utat fog-nak választani, ha Ausztrián kereszttül csak átviteli vám mellett küldhetik s Magyarország gyönyörű vasutai mellett az azokból merithető előnyök felét sem fogja élvezhetni.

Hanem természetesen Ausztria csak akkor

várhat tetemes eredményt az átviteli vám megszüntetésétől, ha példáját Németország is követi, mert majdnem minden más irányban az 1854 jan. 1. életbe lépett vámjegyzék 22 §-a szerint az átviteli vám ugys megvan szüntetve; így péld. mindazon árúk, melyek valamely ausztriai tengeri városon, továbbá a Duna és Pó folyón be és kimennek, az átviteli vámtól mentesek, ugy hogy e vám most már majdnem kizárólag csak Németország felé létezik. Ezen irányban a megszüntetésnek csak ugy lenne értelme, ha a német vámegelet sem követel tőlbé átviteli vámot, mert az árú, Ausztriából kilépő, vagy ide beakarván lépni, ama területen kénytelen kereszttül jöni s ez utat minden-esetre még akkor is kerülni fogja, ha Ausztria többé nem terheli ugyan átviteli vámmal, hanem igenis Németország!

Ez utóbbi pedig, miként mondtuk, már azon okból sem hajlandó az átviteli vám megszüntetésére, mivel Ausztria ebből hasznát huzna. A német vámegelet haszna, az igaz, még nagyobb lenne, mert már 1853-ban kilencz-szer annyi átviteli jóság ment Ausztriából a német vámegeleten kereszttül, mint a vámegeletből Ausztrián kereszttül s e viszony azóta még inkább Németország javára fordult, hanem Ausztria „nec ossa habeat.”

Miként halljuk, az ausztriai kormány ezen ellenállást látva, követeléseivel ugys már tetemesen alább ment, s már csak a kezelés egyszerűsítését kívánja, egyebek közt azt, hogy oly árutól, mely péld. Orsovánál be- és Brémán át kilép, az átviteli vám egyszerre Orsovában vétsék fel; de még ezen valóban nagyon szerény kívánatsorsa is kétséges; Porosz lapok legalább így mondják, még pedig kárörömmel mondják; de mi egyelőre nem hisz-szük, mert különben csakugyan azt kellene hinnünk, hogy a németek csak egyben értenek egyet, t. i. abban, hogy soha egyet nem érthetnek, ez pedig nem igen nagy becsületére való-nék azon nemzetnek, mely oly örömet „eine Nation von Denkmern” nek czimezteti magát!

A keleti vaspálya köréből.

II.

A mi a kanisai indóházak elhelyezését illeti, e kérdést szintén többféle tévedések elhárítása tekintetéből kívántuk közelebb felderíteni.

Köztudomásra a bécs-eszéki, s a buda pragerhoi vonalak egymást Kanisánál szelkiz át. E hely nevezetesen közlekedési s forgalmi pontot képezend, s azért a jövő észlesterü illet tekintetéből, itt szabad kiterjeszkedési térre, valamint zavartalan mozgathatásra mind a négy irányfelé, egyaránt kellend ügyelni.

E célra Kanisa tekvése nem épen a legkedvezőbb, mert hegylanczoktól s magaslatoktól környezve, csak éjszának s déle felé enged szabad nyílást. Így a soproni vonal Palin felől egyenesen be, — az észéki s pettauvi vo-

nalak pedig ezen völgynek folytatásában dél felé igen is egyszerűen kivezethetők volnának; mig kelet felé a budai vonal, az ugynevezett „Sáncmagaslatánál”, nevezetesen akadályllyal találkozik, mely Kanisától dél-keletre, Sz-Miklósnál elapul, ugy hogy ez utóbbi helyiség a társaság céljainak mindenképen megfelel-ne, mert a Kanisáról utazók, a vasutat Sz-Miklósnál (1/2 órányira Kanisától) szintugy felkeresnek, miből aztán károsodás természetesen csak Kanisza városá-nak jövőjére s gyarapodására nézve háramolhatnék.

A városnak közvetlen érintése tehát csak áldozat-tal, t. i. az említett Sáncmagaslatnak átszelésével lett volna eszközölhető, mire nézve a társaság készsé-gesnek nyilatkozott, de a méltányosság tekintetéből egyszerűs mind azt is kívánta, hogy a város, mint köz-vetlen érdekelt, az áldozat viselésében aránylag osz-takozzék, minek folytán Kanisza városa az indóház felállítására szükséges 60 holdnyi területet ingyen átengedni megajánlotta, s az illető hatósági helyben-hagyását folyamodott.

Utóbb felmerült fondorkodások azonban, hogy a társaságot, engedélye értelmében, talán ezen áldozat megkímélésével is, a város közvetlen érintésére lehet-ne kötelezni: ilyenmő fondorkodások, mondjuk, okoz-ták, hogy az ajánlat hatósági helybenhagyása elha-lasztatott, s egész a magas miniszteriumig fellebbez-tetett, melynek határozata mindekkoráig ki nem bo-csátatott.

Reméljük azonban ennek legközelebbi megérkezé-sét, s forrón ohajtjuk, hogy egyéb akadályok e vonal építésének haladását fel ne tartóztassák, melynek megbeesülhetetlen hasznosságára nézve következte-tést vonhatunk, ha figyelembe vesszük, hogy 1848 előtt az egész magyarhoni kivitelnek, Kanisza 60%-ét birta, s hogy jelenleg is naponkint száz meg száz horvát kocsit vonatja a terheket Kanisáról Kranichs-feldbe.

Eldöntött végre a balatoni vonalnak alternati-vája is. S bár ennek híre már jóval ezelőtt eljutott a magyar közönségnek tudomására, mégis ama tekin-teteket említetlenn hagyni nem akartuk, melyekből az igazgató tanács, illető határozatában indítatva volt.

A félérvár-kanisai vonalnak felállítására ugysan három irány volt ajánlatba hozva:
1.) Fehérvártól, Veszprém-Tapolca, — Keszthely-nek, vagy
2.) Fehérvártól, Vöröserény, Füred, Keszthelynek, a Balaton északi partján Kanisára; vagy
3.) Fehérvártól, Siófok, Szemes és B.-Sz.-György-nek Kanisára, a Balatonnak délszaki partján.

Az említett három iránynak egyszerű reambulati-ójából azon világos meggyőződésre jut el a tervező mérnök, hogy tekintettel a jövő kiépítésre s üzletre, a helybeli viszonyoknak mérlegeléséből: a két északi irányt, a délszaki párhuzamba vonni nem lehet, mihelyt az elsőnek nehézségeit az utóbbinak elő-nyeivel egybeazonlítni kívánjuk.

Itt, (a somogyi parton) nyílt térség, messzire nyuló egyenes vonalak, majdnem fekirányos helyzetben; — ott szakadozott bérecek, az egyenes iránynak gyakori félbeszakasztatásával, felette kedvezőtlen emelkedési viszonyok mellett; — vagy egy, a tö meredekebb partjának öblözései szerint kigyózdó vonal, sokféle nehézségekkel s akadályokkal.

Ily nézet mégis csak számokban kifejezve lehetne elvitáztatlan igazolását, s a társaság költségeit nem kimélte, hogy a mérnöki vizsgálatokat mind a két parton megtettesse, miből az lön kimutatva:
hogy a délszaki vonal 9, a másik 17 millió pfrtba kerül;
hogy a somogyi vonal 3 1/2 mfdel rövidebb;

MÁRTHA.

Irta

VALREY.

XV.

Midőn Manuel Bretagneból elutazott, nem vala oly lélekállapotban, hogy a spanyol nők iránt igazságos lehetett volna. Még soha oly szigorúan nem bírálta meg hazáját: a mit körülötte beszéltek, a mi körülötte történt, neki mind képtelennek s érdektelennek látszott. Szobájába zárkózott s neki dühödött a munkának. A könyvnek, melyet egy pár hét alatt megirt, nagyobb hatása volt, mint a melyeket annalélte adott volt ki. Magas állású férfiak keresek fel, Madrid legelső társalgói megnyílnak előtte. Ugy hívé, nem teheti, hogy ott meg ne jelenjék; elment tehát s méla és kissé fásult tekinteténél fogva a nőknek mindjárt nagyon feltűnt. Barátjai, kiktől bánata okát tudakozák, olyasmit hagytak sejtteni, hogy bizonyos nagy szerelem, száműzése ideje alatt, alkalmasint lehet valaminek oka. Egy nappal e föltételezés előtt Mannelt hazája szép leányi még csak jeles embernek nézték; egy nappal utána regénybős volt, a mi annyit tesz, hogy minden korszak- és minden országbeli nők képzeletének ábrándja, eszménye. Manuel szenvedett: mily édes leend sebeit gyógyítani! Manuel szeretett: mennyire hízelt a hiúságnak az imádott nőt vele elieledtetni! A legérzékenyebb és legszebb nők bu-zogva versenyzének, s Mártha kedvese csakhamar azon vevé magát észre, hogy a legféltelmeseb csábítá-sok célpontja lett. S mit tön ő e veszélyes körülmé-nyekben? Fájdalom, azt, a mit helyében e történet legtöbb férfi olvasója is tett volna: lassan lassan ha-nyatott. Maga sem igen tudta hogyan, csakhogya le-csúszott a meredek lejtőn, mely a magasaszt tetőkről, hol a fellengő szerelem lakik, a kecses virányokhoz vezet le, hol a kék mulékony virágai nyílnak. Mártáht

azért nem felejté el; oh nem, még gondolt rá, sőt sokat gondolt rá. Mannelnak voltak képzeletbeli szük-ségei, melyeket az önszeretet diadalai s prózai szó-rakozások teljesen ki nem elégíthetnének; nem volt még azon korban, midőn az ember a könnyű élvezket a mélyebb hevületeket odadja. Mártáhtól is folyvást csakoly sürin kaptá a leveleket, s e levelek csak ugy teltek a költőiség zamataival, a lelkeség s nyájasság melegével. Manuel nagy örömmel is olvasá e leveleket, és válaszlai, melyeket ily benyomások alatt irt, családába ejthettek volna még tapasztal-tabb nőt is, mint a minő Montbrun kisasszony volt. Az igazat megvallva, Mártha iránti szerelem meg-szűnt az ő valódi létéhez hozzá tartozni s mintegy költeménynyé változott rá nézve, melyben ő magát fiatalnak, tisztának, tüzesnek, hűnek szereté képzelní. Azon szerelem vég kifejlődését, mit egykor oly forrón ohajtott, most teljesen valószínűtlenné tartá, s nem bántódék miatta. A fiatallembert élet korlátlan füg-gelenségében oly csáb rejlik, hogy attól örökre el-bucsuzni valami határozatlan szomor érzet nélkül szinte lehetlen. A ki még, azonkívül nagyra-vá-gyó, az e függetlenséget nemcsak érdekes ármányok s változatos érzések forrásául, de a siker mulhatlan föltételül is nézi. Mégis ha Mártha legyőzhette volna Cernan asszonytasság előitéleteit és ellenszegülését, ha a báróné beleegyezett volna, hogy hűgát és vagyonát neki adja: Manuel elszánta volna magát — boldo-g-ságára. Nem mintha érzésébe, mely őt Mártához voná, a számításnak csak árnyéka is, csak a legfűtő-lagob önhasonzi okoskodás is bevegyült volna; — ekkor ő nem számított, nem okoskodott, csak érzett. A mióta azonban ismét a valódi élet kezdé föltűtte elévülhetlen jogait gyakorolni, s kivált a mióta önző-szenvédelmei kezdének ismét szívében uralkodni, melyet kis ideje a szerelem nemes föllengése meg-szen-telének, csak ezóta gondolta néha, hogy ugy szerve-zett társaságban, minő a miénk, a vagyon könnyev-bítheti a biuincseket, melyekkel a házasság a mesz-szeágazó terveket, a merész vállalatokat terheli; el-mondta néha magában, hogy ha a jövő ugy alakulna,

mint ő azt bizonyos időben képzelé, Mártha utó-végre elég gazdag arra, hogy őt terveiben ne nagyon hátráltassa. Azon gondolat, hogy Mártha elhagybassa családját, helyzetét, gazdagságát, hogy magát az ő karjába vethesse, — ez a gondolat sohasem merült fel agyában, s most ezzel szemben végkép gyamolta-lannak érzé magát. Maga a szegénység (ő legalább ugy hitte) nem remíté őt; nagyra-vá-gyása annál kö-löbbsz színben tűnt föl előtte, hogy az csak nagy dol-gok végbevitelére törekvő némes ohaj, nem pedig a világi javak és kintintetések közönséges megkí-vá-nása; — de hát, mivel egykor egy bájos álomba ha-gyá magát ringatni, lemondjon-e már azért egész jó-vőjéről, dicsősége minden reményéről? Mivel egy ifjú leány elég bohón azt képzelé magának, hogy az egész élet lehet egyetlen szerelmi dal, rászánja-e ő magát arra, hogy kintnő tehetségei, melyekkel az ég meg-ajándékozta, kisserb család foglalkozásokban, tán épen az inség elleni hitvány küzdelmekben kopja-nak, stüledjenek, enyészzenek? Ne titkoljuk, szere-tőbb lelki s kevésbbé hívragó ember tán némileg elborzadt volna a múltól, mire Mannelt végzete hajtá. Ő, mint láttuk, le volt verve. Szídvá szerelmét s ön-magát, végre felszedelőzködött s indult a vendéglőbe, hol reá Mártha várakozék.

(Folytatjuk.)

TUDOMÁNY IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Flóra 50 költeménye. Pest, Emich Gusztáv könyvnyomdája 1858.

Andersen meséi. Fordította Szendrey Julia. Pest, 1858. Kiadja Lampel Robert.

II.

Még egyszer ismétéljük, nem akarunk félreértetni. Nem a női szellemet kisebbítjük, nem a női jellemet becsméreljük, hanem csak azon veszélyeket soroljuk elő, melyeket a nő, ha irónő lesz, nem kerülhet ki. Nem a nőket támadtuk meg, hanem csak azon diva-

tot, mely őket nőiségök megtagadására csábítja. Tu-lajdonké a nőiségnek hódolunk, a nőiséget dicsőítjük.

Ha a nő ösztöneit követi, melyet hagyomány fejt ki, jó példa erősít meg, vallás szentel föl; ha érzéseire hajt, melyekhez nem mesterséges reflexiók által ju-tott; ha értelmét a természetével, hivatásával, jövőjé-vel összhangzó téren míveli: saját körében élelőben lát, biztosabban itél, inkább eltálatja az illót, az észle-lyest, az igazat, mint a férfiu, sőt egész élete szebb, bevégzettbb, harmonikusabb lehet; mert a férfiú erős küzdelmek vagy meghasonlások nélkül soha sem emel-kedhetik szilárd jellemmé, ritkán vihat kintnő állást, fejtheti ki tehetségeit, s épen azért bizonyos gyöngébb vagy erősb el-elhaló s meg-megújuló dissonantia egész sirjaig kíséri. Az önkénytelenség e naivitása, mely legféltőbb csak fontolni tud, de nem kételked és bon-czol; az érzések e hő és őszinte cultusa, melyet sze-mérem őriz, és kötelességérzet korlátol; a józanág és ábránd e bűvös vegyülete, mely egymást táplálja, igazítja s egymás nélkül elvészti magát, az, mi a nőt szebbé, jobbá teszi a férfinnál, angyalá, ki a földre szállott, a fény és meleg egy-egy ságarat vetni min-dentűvé. Ez az, mi egyedül boldogíthatja, mert boldo-gításra képesíti, még akkor is, ha maga szerencsétlen; ez az, mi tentartja az élet örvényei között, mert tűrni, lemondani, mégis bízni és remélni tanítja; ez a mi korlátlan királynővé teszi, kinek a szeretet és hála adójával hódol mindenki, a bölcsőben ringó gyer-me-ken kezdve a sir szélén tántorgó agastyánig; ez az erőny és lelkesülés azon varázos ereje, melyet a gyer-mek egyedül csak anyjától, az ifju kedvesétől, a férfiú ne-jétől nyerhet; ez az ő legfőbb bája, erősb és tar-tósb az arcz szépségénél, a szellem ragyogásánál, s épen a szilárd és emelkedett lelki férfiakra nézve legvonzóbb, mert náluk ez hiányozván, leginkább ér-zik szükségét.

Azonban oda a fény, a varázs, a boldogság, a nyu-galom, az angyalból démon lesz önmagá vagy ná-soké, ha tallep körén, ösztönei helyett kétélyeire hajt, érzéseit reflexiókba olvasztja föl s hiru ismereteket hajhászva, kiszáritja szívét, megbetegíti phantasiáját,

s hogy a somogyi parton 10 mfdnyire a vonal majdnem vízirányos, míg a másik parton, az emelkedésnek maximuma, azaz 1: 150-hoz igényeltetett volna.

Ily körülmények között a választás nehéz nem lehetett, annyival is inkább, mert a fehérvár-kanizsai vonalnak, valamint a buda-pragerhoi világvonallal kiegészítő részének magasabb hivatását tekintve; — minden nagyban tervező, irányítót csak a somogyi parton követhette, mely határozatát minden egyéb befolyást gyakorló körülmények is nevezetesen támogatják.

Igy az éjszaki partnak ütlektőve, a bakonynak, valamint a Balaton oldalsó hegyeknek láncolata által, aránylag csekélyebb térségre szorítottak. Mert az említett hegyláncoknak éjszaki s észak-nyugoti lejtőseitől elválasztott termékeny vidék, pápai, deveséri s jánosházi patacaival, inkább a győr-bécsi, valamint sopron-kanizsai vonalak concurrentiájához van utalva, s tulajdonképen azon kereskedésnek képezi termelési területét, mely Bécsben leli sulypontját. Sőt maga Sümegh is, kerületének termékeivel, Türegyén, Sz. Gróthon s Jánosbázan keresztül az említett ütlektőve határába esik.

Ha már most egy tökéletes összehasonlítás czéljából a Balatonnak keleti s nyugoti végpontjaiból, északtól délre nyúló egyenes vonalat képzelünk meghosszabbítva: úgy az éjszaki partnak ütlektőve, a képelt vonalak, valamint az említett hegyláncok határai közt, legkedvezőbb esetben is csak a veszprémi, tapolezai s keszthelyi járásokra terjedhetne, melyeknek a déli parton egészen egyenlő arányban az enyingi, karádi s marczali járosok felelnek meg.

Pedig a déli partnak ütlektőve olyképp leendő meghatározandó, hogy valószínű képzeljük előttünk ama háromszöget, melynek oldalait a fehérvár-kanizsai, a kanizsa északi, s az észak-fehérvári vonalak képezik. — S ha ezen háromszögnek szögeit felező vonalakkal ismét elválasztva képzeljük; úgy a nevezett vonalakkal befoglalt területet is csak a harmadrészt, azaz a somogyi partvonal valódi ütlektővét nyerjük, mely délszakra Kaposvárt s Toponárig, kelet felé Mező-Komáromig s Város-Hidvégig, nyugatra Böhönyéig s K.-Komáromig terjed.

Habár e szerint a somogyi partvonalnak ütlektőve sokkal tágasabb amár a zala-partiánál, mégis az összehasonlítás mindkét részről, csak a fennevezett három járásra nézve történt, mi mellett az összehasonlított vidékek egy évi termelésének összegei, egyezszerűn a kombinált vonalak jövő forgalmának számait képezik, — s e tekintetben igen nevezetes, hogy a somogyi part buzából évenként 150,000 mért mut ki, míg a zala part, egyenlő viszonyok mellett csak 28,000. Általán gabonában, valamint a vasut legjelentékenyebb szállítási tárgyában, a somogyi part 650,000 mért évenként, 190,000 mért ellenében.

Hasonló arányban állanak minden egyéb termékek is, kivéve a bort, mely 100,000 akó többséggel a Balatonon keresztül, ép oly kényelmesen felvehető a vonal forgalmába, valamint a méz- és kőanyagok szükség esetére könnyen átszállíthatók lesznek.

PESTI NAPLO.

Pest, április 9.

Gróf Gyula y Lajos a nemzeti színház nyugdíj-intézetének 200 pfót ajándékozott.

Vadásdón (Marosszéki) érdekes határozat jött létre, mely egész terjedelmében itt következik: Mi alólti Vadasdón falva lakosai, átlátva azt, hogy a legutóbbi pálinka is lassu méreg, mely sok kinos nyavalyát, tudósorvadást, szárazbetegséget, időnapelőtti halált okoz s ezeknél fogva az azzal való élés nem egyéb öngyilkosságnál; átlátva azt is, hogy lopás, égetés, gyilkosság s több egyéb gonoszságok mind pálinka-iváson kezdődnek többnyire; és végre meggyőződve arról, hogy a ki életét, vagyonát, becsületét s üdvességét szereti, annak le kell mondania a pálinka-ivásról: meghatároztuk közmegegyezésből, hogy falunkban a most jelenlegi s nemokára elteltendő haszonbéri időn túl, senkinek ne adjuk haszonbérbe a pálinka-árusítást; és senkinek falunk lakosai közül ne legyen soha szabad házánál pálinkát tartani árusítás végett egy pengő forint büntetés terhe alatt; hogy ezeknél fogva Amerika és Irlandia lakosai nagyobb részének, sőt Székelyhonunk némely falvainak is dicséretes példái szerint előbb hát-

rább megmenekedhesünk örökre, a testet és lelket 818 pálinka-ivástól; falunk „Józanági társulatát“ alakítottuk át.

Megegyezve közösen határoztuk, egymásnak magunkat lekötelezve, azt is 2-szor, hogy ha lakostársaink közül akármelyiknek is valami építése leendő, a többi lakostársak mindnyájan tartoznak azon építésben egy egy napon segítségül lenni az építőnek, ételadás mellett, pálinkával nélkül.

Megegyeztünk abban is 3-szor, hogy a mikor valaki meghal falunk lakosai közül, annak temetésén tartozzék mindenkinek háztól legalább egy személy, ha több meg nem jelenhetik, megjelenni, a mely háztól pedig senki meg nem jelenék: annak gazdája tartozzék egyszer, mint másszor, 6 azaz hat váltó krót fizetni, külön kasszába teendőleg egy az annak kezelésére kirendelendő egyénnek, számat adván az minden év végével az ily módon begyűlt pénzről.

4-er, abban is megegyeztünk, hogy választassék a közönség közül magát ajánló két alkalmas személy, kik minden megholtak a lakosok közül tartozzanak sirt ásní; s ezért azok melegségben tartassanak mindenféle közterhekre nézve; a közönség maga hordozván az őket illető közterheket.

Költ Vadason, a falu közönséges gyűlésében, 1857-ben, december 31-én.

(Következik 81 lakónak névsora).

Látta a makfalvi járáshivatal, s ezennel meg is erősíti, minden pontjaiban azon óhajattal: miszerint sikere legyen ezen üdvös egyezménynek, s árasza üdvös jótékonykását a későbbi utódokra. — Erdő-Szent-Györgyön, december utolsó napján, 1857-ben. Schnell, (Pecset helye) elnök.

Ezen méltánylásra és követésre méltó egyezmény, az irt helységekből a marosi ev. ref. egyházkör érdemteljes espereséhez, tiszt. t. Péterfi József urhoz beküldtett, folyó 1858-ik év martius 15-dik s több napján tartott egyházközi gyűlés alkalmával szóról-szóra lemosolva, azon bizalmas kéressel küldöm be a t. cz. szerkesztőséghez, hogy ezt lapjába felvenni méltóztassék. — Mező-Madarason, martius 25-én 1858.

Sebestyén István,
mező-madarasi ev. ref. pap.
(K. K.)

Toldy Ferencz, irodalmunk történetének fáradságtalan buvára s annyi elrejtett kincsnek napfényre hozója, egy új vállalatot kezdett meg, mely, ha a közönség érdem szerint méltányolja, igen becses kis könyvtárra fogja kinőni magát. Az újabb vállalat címe: „Magyar prózairodák a XVI. és XVII. századból.“ — A régi magyar meséknek, beszédeknek és erkölcsiratoknak kezdődik a leendő könyvtár. A megjelent I. kötet tartalma: Pesti Gábor meséi (1536-ben jöttek ki először). Továbbá: „Görög bölcses jeles mondatai.“ — „P. Syrus mímusa.“ — „Cato.“ — A kötethez kiadó ur becses történet csatolt, melyben az elavult szavak, s a maig is meglevők elavult értelme magyarra fordítva meg. — Az igen csinos zsebkiadás (12-ed réti) szépen van kiállítva. Egy kötet ára 1 frt 12 kr. A II-ik kötetre ígértetnek: „Heltai Gáspár meséi“; „Erkölciratok“; a III-ik a „Ponciannus“; a IV-ikre „A szép Magellona“; az V. és VI-ra „Római Gesták.“

E nyár folytán a budai parton is fog dunai fürdő és uszoda állani — a takarékpénztári épület irányában.

A „Magyar Néplap“nak írják Köves-Kálláról (Zala, Tapoleza közelében): „Nálunk egy társulat van, mely nem káromkodik, de meg csak nem is haragszik. Tagjai egész vallásos szótáraknak; a bibliát — különösen az új szövetséget igen tudják; csak az a baj, hogy saját értelmük után magyarázva, sok kitértel balul fognak fel. Már börtönözöttettek is, de makacsul ragaszkodnak véleményükhöz. Esküdni, hazudni, haragudni, lopni, bujálkodni, általában mindent nagy bünnnek tartva, még gondolattal vétkezni is tilosnak tartják. Alapítójok e tájon egy takács legény volt, ki állította szerint iskolába sem járt — mégis a bibliát minden részeiben nagyon tudja. Ezelőtt mintegy 4 évvel keletkeztek, azóta naponként szaporodnak. Enyim és tied közt nem igen tesznek különbséget, csaknem közösen élnek. A templomot nem gyakorolják, egyébiránt illő szorgalmasak s az olvasatlan pénz is rájuk lehetne bízni. A birodalmi kormánylap legújabb száma pedig a vallás- és közoktatásiügyi miniszteriumtól a következő rendeletet teszi közzé: Azon felekezetek hitvallása szerint, melyek

„Új Jernzsálem, új salemíták, János testvérek, a tisztá keresztény hitvallói“ neveik alatt tűnének fel újabb időkben, ezek valótlan tagadják a nyilvános isteni tisztelgetek szükségét, valamint a társadalom fenállására megkívántató viszonyt az előjárók és alárendeltek közt is, s egyházi tekintélyt el nem ismernek, miért is a vallási felekezetek elnevezését nélkülözik. Így állván a dolog, a nevezett secta az 1851-ben dec. 31-kén kelt császári patens értelmében egyház-, közseg vagy vallási egyesületül el nem ismertethetik, s hivatá azon vallási felekezetek tagjainak tekintendők, melyekhez a keresztlevél, vagy törvényes uton történt áttérési kimutatás szerint tartoznak. Ennél fogva egyetértvén a bel- s igazságügyek miniszteriumával, valamint a legfelsőbb rendőri hatósággal, rendeltetik, hogy azok ellen, kik a nevezett secta ügyét előmozdítják, vagy abban részt vesznek, ha semmi más büntetésre méltó tény sincs ezzel összekötve, a büntetőtörvénykönyv 304-ik pontja értelmében, s a hol e törvényes rendszabály nem találhatik alkalmazhatónak, az 1855-ik április 3-ki s az 1857. sept. 30-iki miniszteri rendelet szerint kell eljárni.

Hegedűs Lajos színtársulata apr. 6-kán kezdé me játékaikat a pozsonyi színpadon, és pedig Sziglieti „Csikós“ával.

Borászatunkat illetőleg kellemes hírrel szolgálunk természetünknél. E hó első napjaiban Devrient és Baltz czim alatt új borkereskedés nyílt Pesten. A köriról, melyben a nevezett kereskedők illető ügyfeleiknek a nagyban megindított üzletet tudtukra adják, érdekesnek láttuk megemlékezni; mert minden ily üzletet úgy tekintünk, mint biztos jelét a boraink iránt növekedő érdeklődésnek; mindenek fölött pedig azért, mivel körlevélben nyilván tudatják, mit eddig szokás volt elhallgatni, hogy üzletüket magyar borral viszik. A bevásárlást és eladást nemcsak saját maguk részére, hanem bizományban is elfogadják.

A kolozsvári löversenyek sorozata 1858.

(Julius 26 és 27)

Hétfo július 26.

I. Első osztályú államdíj 500 arany. Futhatnak 4 éves és idősebb minden országbeli mén és kanczalovak. Távoltság 3/4 ang. mf. Tétel 200 pft; bánat 100 pft; ha azonban a verseny előtt 4 héttel vonatik vissza, a bánat csak 50 pft. Teher 4 évesre 105 font, 5 évesre 111 font, 6 és idősebbre 114; az ausztriai birodalomban ellett lovakra 5 fonttal kevesebb. A tét- és bánatpénzek fele az első, fele a második lóé. Aláírás és nevezés június 1-én déli 12 óráig.

II. V a d a s d i j 600 p f r t. Futhat minden neteliver bármely nemű s bárhol nevelt ló, mely a kolozsvári kopófalka után a futtatás előtti vadászidényben 6-szor volt lovagolva. Távoltság 2 ang. mértföld; a nem distancizirozott lovak által fél-fél óra közre mindaddig ismételve, míg valamelyik kétszer lett nyertes. Teher 5 évesre 130 font, 6 évesre 135 font, idősebbre 140 font, méltó 3 fonttal többet visz; ló, mely már valahol nyert, 5 fonttal többet, Angliából jött ló 5 fonttal többet. Ha nincs 4 aláíró, nincs futás. Nevezni lehet a futtatások megkezdése előtti nap (jul. 25-ik) déli 12 óráig. Tétel 25 pft. Fuss vagy fizesz. Úrlovasok saját színeikben. A tétel 100 pftig a kolozsvári angol kopófalka fenntartására fordítottak. A 100 pftot meghaladó rész pedig a nyertes lóé.

III. E r d é l y i d i j 1000 p f r t. Futhat minden Erdélyben ellett bármely nemű ló, melyről hitelesen kimutatatik, hogy nem teliver. Távoltság 3 ang. mértföld. Teher 4 évesre 110 font, 5 évesre 120 font, 6 évesre s idősebbre 125 font, mén 5 fonttal többet visz. Ló, mely már valahol nyert 5 fonttal többet. Nevezni kell június 1-én déli 12 óráig. Tétel 100 pft, fele bánat. Az első ló kapja a tét- és bánatösszeg felét, a második ló a másik felét; de ha a 2-dik ló distancizirozva lenne, az egész tét- és bánatösszeget az 1-ső ló kapja.

IV. F ő l d é s z e k v e r s e n y e. A díjak később fognak közzé tétetni. Futhatnak mezeigazdák saját erdélyi faj lovai, melyek angol vagy arab fajjal vegyítve nincsenek. Távoltság 1 ang. mértföld. Bejelentés a futás napjáig. Lovasok szokott öltözetükben, szórén.

Kedd július 27.

I. Másodosztályú államdíj 300 arany. Futhat minden Erdélyben ellett és nevelt mén és kanczaló. Távoltság 2 1/2 ang. mértföld. Tétel 100 pft; bá-

nat 50 ft; ha azonban a verseny előtt 4 héttel vonatik vissza, a bánat csak 25 pft. Teher 3 évesre 90 font, 4 évesre 105 font, 5 évesre 111 font, 6 évesre s idősebbre 114 font; minden Erdélyben kívül fogamzott, de annyiban hozott és Erdélyben ellett ló 3 fonttal többet visz. A tét- és bánatpénzek fele az első, fele pedig a 2-ik lóé. Nevezés június 1-én déli 12 óráig.

II. A k a d á l y v e r s e n y (Steeple chase) 120 arany. Körülbelül 3 ang. mértföld, 3 árok és 3 korlát-akadállyal. (Részletei közelebb közhírré fognak tétetni.)

III. K i s é r l e t i v e r s e n y. Tízla László által ajánlott tiszteletdíj, 20 arany értékű serleg. Futhat minden Erdélyben ellett nemteliver 4 éves kancza. Távoltság 2 ang. mértföld. Teher 110 font. Ha nincs 4 aláíró, nincs futás. Nevezni kell 4 héttel a futás napja előtt déli 12 óráig. Tétel 10 arany. Fuss vagy fizesz. A tétel az első lóé egészen. Ló, mely a tiszteletdíj egyszerű nyerte, arra többször nem futhat, de a nyertes tulajdonosa a serleget jövő futáson más lóval védeni tartozik; ha akkor másnak lóva lenne első, a serleg arra száll s csak annak válik állandó tulajdonává, ki a kísérleti versenyben két egymást követő évben nyertes.

IV. A s z s o n y a g o k d i j a. Később fog megnevezetni. Futhat minden Erdélyben és Magyarhonban ellett fél- vagy ló. Távoltság 1 1/2 ang. mértföld. Tétel 2 arany. Fuss vagy fizesz. Minden idomított ló kizárva. Első lóé a díj és a betételek fele, második lóé a tét- és bánatpénzek fele, Úrlovasok saját színeikben. Nevezés július 24-én déli 12 óráig.

Minden bejelentéseknek és nevezéseknek a kitűzött határidőig pályatitkárra Páll Sándor úrnál irásban és a tétélek lefizetése mellett kell megérkezniük. Lakása Kolozsvár. Nagy piac, 269. számú ház.

H i r d e t é s.

A váci cs. l. süketnéma intézetben e jelen tanév végével 20 országos alapítványi hely és pedig 12 fiú és 8 leány gyermekek részére, — ezenkívül 3 magán, t. i. Ebner, Kolozsvár és Erdélyország alapítványa ültet meg. — Az országos alapítványok, a nmlgu budai cs. k. helytartótanács osztály magas pártfogása mellett, 6 cs. k. Fensége Albrecht Főherceg Magyarország nagy kegyelmű Kormányzója, — a magán alapítványok pedig az illető alapítók, vagy azoknak utódai, nevezetesen az Ebner-féle alapítvány főtiszt. Ebner József alesperes és német szent-péteri plébános ur mint alapító vagy annak Szegeden lakozó rokonai, s illetőleg sz. k. Szeged városának t. tanácsa — az erdélyországi alapítvány a magas cs. k. erdélyi kormányzók — a kolozsvári féle pedig a ngos veszprémi káptalan által lesz betöltendő.

A folyamodványokhoz e következő okmányok kapcsolóssanak:

1. Keresztlevél, melyből a gyermek kora látható legyen, hogy az 8 évnél nem ifjabb és 14-nél nem korosabb.

2. Arról szóló orvosi bizonyítvány, hogy a gyermek nem tompa elméjű, és a süketnéma kívül más testi hibába vagy nyavalyában nem szenved.

3. A folyamodó lakhelyén működő városi hatóság, vagy községi előjáróság által kiadott — a helybeli lelkész ur által megerősített, valamint az illető cs. k. kerületi szolgabírói hivatal által is látomásozott szegénységi bizonyítvány, melyből kitűnik: hogy a folyamodó gyermekét tulajdon költségén az intézetben neveltetni nem képes, ebben egyszersmind a szülőknek polgári állása és gyermekeik száma is megnevezendő leendő. — Szegényebb sorsu szülők, kik süketnéma gyermekek részére egy országos alapítványi hely elnyerhetéseért folyamodni óhajtanak, a fenn megírt három okmányokkal ellátott kérvényes irataikat, 6 cs. k. Fensége Albrecht Főherceg Magyarország nagy kegyelmű kormányzójához címeezzék, melyek az illető cs. k. kerületi szolgabírói hivatalnak legfeljebb e f. é. május hó 20-ig leszenek benyújtandók; folyamodók az eredményről annak idejében tudósíttatni fognak.

Azok pedig, kik a fenn megnevezett magán alapítványi helyek valamelyikét megszerzeni kívánják, ugyanazon kellékekkel ellátott folyamodásukat az illető kegy urak, vagy azok utódaihoz intézzék.

A felvett gyermekek egy öltönyön kívül, ha nem 6, de legalább 4 pár fehér ruhával kikészülten, e f. évi oct. hó elején Vácra az intézeti igazgatóságnak bemutatattanak. Az intézetnek évenként fizetendő 120 pft tartási és

S az íróknak már pályájánál fogva e helyzetbe kell jönnie. Nyomozni, vizsgálni fog, épen oly hévvel, mint egyoldalúan s a dolgok feloldhatatlan ellenmondásait, az élet kénszerű ellentétét soha sem fogja egészen érteni. Boncolnia, kitékdenie kell, hogy elviekre emelkedhessék s csak kedélyt képesek feladni. Épen oly kevéssé jutnak elviekre, mint nihilismusra. Természetben van az erős ragaszkodás, de a kétey egyszersmind oly nyugtalan teszi, hogy férfiuál alig tapasztalható. Szertelen ragaszkodni, szertelen kitékdeni fog és soha megnyugodni. Esméit, eszményeit végtelenül imádja, hamar elhasználja és szétlőr, és ismét újjakat terem, hogy legyen mit imádjon és szétlőrjön. Lehetlen megállapodási pontot találnia. Bármily gondosan növelték, bármily sok ismeret szerzett, a munka komolyságot, a gondolkodás szigorát soha sem szokhatja meg. Többé kevésbé dilettans marad s annál inkább, minél bölcsesőbb ténen mozog. A nő logikája egészen más, mint a férfié. Nem az abstractio, csak látszólag az inductio, tulajdonképen az eszmetársítás, s fejtegetésének irányát nem annyira az okok határozzák meg, mint inkább az érzés és phantasia. Bár mennyire akarja megtagadni magát, mindig ezek uralkodnak alatta s mindig ezek által lehet hatni rá. Innen aphoristicus gondolkodásmódja, szempontjainak változékonyasága, erőszakos, noha bájos szökevényei, meglepő kombinációi, finom észrevételei, kiemérhetlen élméssége, vonzó melancholiája, de egyszersmind képtelensége a bölcsészetre, politikára s a nagy történeti tények felfogására. Érzékeny és szenvedélyes szíve, melyet a feldúlt ösztönök, a megvesztegetett érzések romjain nem korlátozhatnak elvek, fáj, vágy és árjog; elébb-utóbb bizonyos lágy, humanizmus, határozatlan és hamis jó indulat, világboldogító ábránd felé hajlik, mely okvetlen erkölcselenségre vezet, legalább érzélelten. Ez erkölcselenség természetesen nem a rossz követésében, mint inkább a jó és rossz közti különbségek lassu és észrevétlen eltörlődésében nyilvánkozik. Kérelve éretnyek kereszteli a bünt, mert lehetnek értékelési pontjaik, saját vagy mások szenvedése föllájtja a világrend, az

erkölcsi kénszerűség ellen, mely nem szokta számba venni az egyesek szerencsétlenségét. A felszínből, egyoldalúságból vagy épen csak önmagából táplálkozó phantasiája nem képes eszményíteni a valót, az életet, hanem saját eszményeit erőszakolja az életre. Sohasem emelkedhetik valódi objectivitásra sem az életben, sem az irodalomban. — Szűk köre mindig homályba hágy előtte valamit, ismereteinek korlátoltsága nem nyújthat neki elég közvetítést, idegessége, szeszélye, érzéseinek heve viszi, ragadja maga sem tudja merre. Vonja mindaz, mi homályos, rejtélyes s melyben a legelső ellenmondások vannak egyesítve. Paradoxonok, sophismák uralkodnak alatta él s hisz bennük hívó természetű egészével. Szemvedéseiből teremti bölcselétét, általánosítani hajlandó a szív, az élet és társadalom egyes betegségi mozzanatait s féltonál meg az erkölcsi problémák fejtegetésében. Tüppeng hivatásán, melyet nem szükség keresni, mert maga a természet mutatta ki, felboncolja a szerelmet és házasságot s nem veszi észre, hogy szívét zuzta szét. Milyen érzi, bár nem győződik meg róla, helyzete tarthatatlanságát, ürességét s keserűségében átengedi magát a közsza vágyaknak s hangulataitól veszi irányt Magas emelkedettségű, hő lelkesülése sokszor nem egyéb, mint finom önzés, mely nem ismer kötelességet, fölláldozást s csak emotioikat keres. Egy mást kizáró ellenmondásokban s hiu álmodokban él. Mindig keres egy férfut, az igazit, kit soha sem találhat föl s kit, ha föltalálna, tisztánt meggyűlölné. Nem bírja el a férfut igazját, legyen az bár a legerősebb és leggyőzhetőbb szerelm s megutálja, ha rabszolgájává válik, mit egyébiránt óhaj. A beteg idealismus elragadtatásai s az érzéki vágyak hevélei közt hánkolódik a nélkül, hogy érzés dobogtatná szívét. Serti a férfiak brutálisitása és gunyolják hideg, megfagyott érzékei. Megszokja jól kiismerni a férfiak gyöngeségeit, de elveszti érzékét az iránt, mi a bennük leginkább becsülendő. Innen van, hogy a szerelmet és házasságot balul fogja föl s a legtevélyegőbb tanokat hirdeti. Innen, hogy műveiben soha sem tud igazi férfiakat festeni. Ezer változatban ism-

tel két alakot: oly férfut, kit óhaj és keres, de a ki lehetlen, és olyat, kit látni vél és gyűlöl, de a ki soha sem létezett.

A francia és német irodalom két legnevezetesebb írója George Sand és Hahn-Hahn Ida grófnő mindezt igazolják, ez utóbbi annyival inkább, mert valóban genialis nő. Sandban minden megvan, mi író nagygyá tehet, de az az egy hibája, hogy nő, megőrtí szárnyait. Mélyen nézett az emberi szívébe, de a társadalmat, melyet annyiszor megtagad, soha sem értette meg eléggé; nemes lelkesülésben lóhal minden nagyért és szépet, de világnézetének összege nagy részben genialis paradoxonok, csillogó capriceok rendszere; kisebb dolgozataiban s egyes részletekben nagy költőkkel vetekszik, de nagyobb szerelmi műveiben a compositio erejére nézve csekélyebb tehetségű férfiak is felülmulják; jellemfestésében a mélység, igazság és erő mellett annyira a felület, üresség és gyöngeség, hogy alig lehetne megfogunk, ha nem tudnók, hogy nőnél ez másképp nem lehet. S mégis ennyi érdem s valódi dicsőség, mely annyit mindent bír igazolni és feledtetni, feledtetette-e vele csak egy perezig is, hogy boldogtalan s hogy oly pályára lépett, mely boldogtalan teszi? Nem. „Miért rajtam e feloldhatlan láncok? — kiált föl egy helyt?“ — Oh istenem mily édesek lesznek vala, ha egy az enyémek megőrtí szív fogadja el. Oh nem! én nem költőnek születtem, szerelmem voltam teremtetve. Élni akartam az emberi életet, szívem volt, erőszakosan kiszakították kebelemből s egyebet nem hagytak meg, mint fejemet, zajjal, fájdalommal, iszonyu emlékekkel, gyászos képekkel s gyalázatos jelekkel tele fejemet. S mert, regényeket írván, hogy kenyeremet kereshessem, melyet megtagadtak, megemlékeztem szerencsétlenségemre, mert megmortom mondani, mily nyomorult lények élnek a házasságban, a gyöngeségnél fogva, melyet parancsolnak a nők, a brutalitásnál fogva, melyet megengednek a férfiak, a gyalázatoknál fogva, melyekre a társadalom fátolt vet, erkölcselennek bélyegezték s ugy

*) Lettres d'un Voyageur. Paris 1837.

bántak velem, mint az emberiség ellenségével.“ E vallomás, a mint Sand nemrég megjelent emlékiratai tanúsítják, a tényekben nem elég őszinte, de érzésben bizonyára az. Az önvád, önméltóság és önguny mély fájdalom az, mely a nőiséget siratja, e drága kincset, melyet, ha a nő elveszt, mindenét elveszté.

S mit mondjunk Hahn-Hahn Ida grófnőről, ki Sand-nál csekélyebb tehetségű? E nő pályája leginkább mutatja, hova vezet a nőt az analysis, a kétey. Lázás hánkolódásai közt mindig talánya volt önmagának. A társaság magasán született s ép oly kevéssé lehetett aristocrata, mint democrat; protestansból catholiciussá lón, s alkalmasint oly kevéssé valódi catholiciussá, mint volt valódi protestans, szerette volna Aspasia szerepét játszani, s épen oly képtelen volt rá, mint most az apácáéra. Az író nő pályáján átok fekszik, a természet és társadalom nemese. Vagy azért ir, mert boldogtalan, s még boldogtalanabb akar lenni, vagy azért boldogtalan, mert ir s végkép elakarja játszani boldogságát. Lehetnek kivételek, de a kivételek keveset bizonyítanak, mert egyszersmind a kivételes nők csekély írói tehetségét bizonyítják.

GYULAI PÁL.

Magyar könyvészet.

74. Hazánk. Közlemények a nemzeti történet és honismeret köréből. Szerkesztő Török János, a magyar akademia tagja. Első füzet. (Deák Ferencz arcképevel s a budapesti lánchida vonatkozó két ábrával) Pest, 1858. Kiadja Heckenast Gusztáv. Nyomatott Landerer és Heckenastnál. 8-rét 80 lap. Egész évfolyam, 8 füzet előf. ára 5 pft.

75. Bizományi jelentés az erd. gazd. egylet és a kolozsvári keresk. és iparkamara által Kolozsvárt 1857. nov. 18—27 napján rendezett gazdasági és iparkamara titkárra. Kolozsvárt, nyomtatott az ev. ref. főtanoda betűivel. 1858. 8-rét 77 lap.